

STUDIELAB

Studielab introduceert:

VERANTWOORD AI GEBRUIKEN BIJ
JE SCRIPTIE

| special

1. Waarom deze special?

Kunstmatige intelligentie (AI) is niet langer iets van de toekomst. In het dagelijks leven gebruiken we het al volop, van routebeschrijvingen in Google Maps tot de aanbevelingen van Netflix.

Ook binnen het hoger onderwijs wint AI snel terrein. Steeds meer studenten zetten AI-tools in bij het schrijven van hun scriptie. Dat kan heel waardevol zijn: AI kan helpen bij het structureren van je tekst, het genereren van ideeën of het verbeteren van je schrijfstijl. Maar er zitten ook risico's aan. Denk aan onjuiste of verzonden informatie, het (onbewust) overnemen van teksten zonder bronvermelding, of zelfs plagiaat.

AI is dus een krachtig hulpmiddel, maar geen vervanging van je eigen denkwerk. Deze gids helpt je om AI verantwoord, effectief én ethisch in te zetten tijdens je afstudeerproces. Je ontdekt:

- Wat AI is en hoe het werkt.
- Hoe AI je concreet kan ondersteunen bij het schrijven van je scriptie.
- Wat de risico's en valkuilen zijn.
- Hoe je AI verantwoord en ethisch inzet.
- Welke tools het beste passen bij jouw scriptiebehoeften.

Deze special is bedoeld voor hbo- en wo-studenten die willen leren hoe ze AI slim en veilig kunnen inzetten als hulpmiddel in het afstudeerproces.

Samenvatting

Verantwoord AI gebruiken bij je scriptie

Steeds meer studenten zetten kunstmatige intelligentie (AI) in bij het schrijven van hun scriptie. Dat kan handig zijn, maar brengt ook risico's met zich mee. Deze special biedt daarom een praktische en ethische leidraad voor het verantwoord inzetten van AI-tools in het hbo- en wo-onderwijs.

Wat je leert:

- Wat AI is en hoe het werkt binnen het scriptieproces.
- Waar AI je kan ondersteunen, van brainstorm tot revisie.
- Welke voordelen AI biedt, zoals tijdbesparing, structuur, taalondersteuning en feedback.
- Wat de risico's zijn, zoals onjuiste informatie, plagiaatgevaar en beperkte creativiteit.
- Hoe je AI verantwoord gebruikt, met aandacht voor transparantie, originaliteit, controle en privacy.
- Welke tools nuttig zijn, waaronder ChatGPT, Grammarly, EndNote, Notion AI en ResearchRabbit.
- Praktische tips, zoals duidelijke prompts, output kritisch beoordelen en AI zien als klankbord, niet als vervanger.

Wat je écht moet onthouden:

AI is een waardevolle assistent, maar jij blijft eindverantwoordelijke voor de inhoud van je scriptie. Gebruik AI dus slim, transparant en ethisch – en blijf eigenaar van je scriptie.

Meer weten of begeleiding nodig? Kijk op www.studielab.nl

"AI in het onderwijs is geen
vervanging van denken, maar
een uitnodiging om bewuster
te denken."

2

Wat is AI, en waarom is het relevant?

Wat is AI, en waarom is het relevant?

AI (kunstmatige intelligentie) verwijst naar systemen of programma's die zelfstandig taken uitvoeren waarvoor normaal gesproken menselijke intelligentie nodig is. Deze systemen kunnen leren, patronen herkennen en aanbevelingen doen. AI is er in veel vormen: van simpele automatische vertalers tot geavanceerde taalmodellen zoals ChatGPT.

AI is relevant voor studenten, omdat het bij een breed scala aan academische taken kan ondersteunen, zoals:

- Literatuuronderzoek: sneller relevante bronnen vinden en samenvatten.
- Structureren van informatie: hulp bij het opzetten van hoofdstukindelingen of outlines.
- Taal- en stijlanalyse: grammatica controleren, toon verbeteren, zinnen herschrijven.
- Data-analyse: hulp bij het opstellen van tabellen, grafieken en het interpreteren van datasets.

AI werkt via algoritmes die zijn getraind op enorme hoeveelheden data. Deze algoritmes herkennen patronen en gebruiken die om voorspellingen of suggesties te doen. Een taalmodel zoals ChatGPT voorspelt bijvoorbeeld welk woord logisch volgt op een reeks zinnen.

Belangrijk om te weten is dat AI nog volop in ontwikkeling is. Het is dus zeker nog niet foutloos. De technologie kan soms heel overtuigend klinken, terwijl het toch onjuiste, verzonnen of verouderde informatie geeft. AI begrijpt betekenis niet zoals mensen dat doen, en kan daardoor context of nuance missen. Kritisch blijven en zelf blijven nadenken is daarom essentieel.

3

Hoe AI je helpt tijdens je
scriptieproces

Hoe AI je helpt tijdens je scriptieproces

AI kan tijdens verschillende fasen van je scriptie ondersteuning bieden:

1. Voorbereidingsfase

- Brainstormen over onderwerpkeuze.
- Opstellen van voorlopige onderzoeksvragen.
- Voorbeelden geven van eerder onderzoek of scripties.

2. Onderzoeksfase

- Structuur aanbrengen in je onderzoeksmethode.
- Suggesties geven voor bronnen of zoektermen.
- Hulp bij het opstellen van vragenlijsten of interviewguides.

3. Schrijffase

- Taalcorrectie en stijlsuggesties.
- Helpen bij het herschrijven van onduidelijke zinnen.
- Voorstellen van kopjes en alinea-indelingen.

4. Revisiefase

- Controleren op consistentie en grammatica.
- Alternatieve formuleringen om herhaling te voorkomen.
- Vergelijken van eigen tekst met AI-output, enkel ter inspiratie.

AI kan je dus goed op weg helpen bij je scriptie. Je kunt AI gebruiken om ideeën te genereren, structuur aan te brengen of meer te leren over je onderwerp. Je moet echter altijd scherp blijven: wat AI stelt, is niet automatisch juist of actueel. Controleer daarom altijd of de informatie klopt, herschrijf teksten in je eigen woorden en denk kritisch na over de inhoud. Jij bent en blijft de schrijver – AI is slechts een hulpmiddel, geen vervanging.

4

De voordelen van AI bij het schrijven van een scriptie

De voordelen van AI bij het schrijven van een scriptie

Zolang je AI verantwoord en ethisch gebruikt, biedt het duidelijke voordelen:

- 1. Tijdbesparing:** AI kan helpen om herhalende taken, zoals bronnen samenvatten of spellingscontrole, sneller uit te voeren.
- 2. Inspiratie:** AI kan nieuwe perspectieven aandragen of suggesties doen waar je zelf niet aan dacht.
- 3. Taalondersteuning:** AI kan je helpen om je tekst beter leesbaar, consistent en academischer maken.
- 4. Structuur en overzicht:** AI helpt je bij het indelen van je tekst, bijvoorbeeld door opzetjes of samenvattingen voor te stellen.
- 5. Feedback:** Sommige AI-tools geven directe suggesties of alternatieven voor zinnen of alinea's die niet optimaal zijn.

"Artificial intelligence can support learning, but it should never replace thinking. Education must teach students to use AI critically, not depend on it blindly."

– UNESCO, Guidance for Generative AI in Education and Research (2023)

5

De risico's en beperkingen van AI

De risico's en beperkingen van AI

AI is helaas geen wondermiddel. Er zijn helaas ook risico's aan verbonden. Denk dan vooral aan:

- 1. Onjuiste informatie:** AI kan feiten verzinnen (zogenoeten "hallucinaties"). Een inhoudelijke controle blijft dus noodzakelijk.
- 2. Gebrek aan context:** AI begrijpt geen nuance en kent de bedoeling of academische richtlijnen niet zonder concrete prompts. Het kan daardoor verkeerde suggesties geven.
- 3. Plagiaatgevaar:** Neem je AI-gegenereerde tekst 1-op-1 over, dan kan dat worden gezien als plagiaat.
- 4. Ethische bezwaren:** Niet alle opleidingen staan AI-gebruik toe. Check altijd de richtlijnen van je instelling.
- 5. Beperkte creativiteit:** AI hergebruikt bestaande patronen. Jouw unieke inzicht en analyse blijven onmisbaar.

6

Hoe gebruik je AI
verantwoord?

Hoe gebruik je AI verantwoord?

Om AI effectief én ethisch in te zetten, gelden de volgende principes:

Transparantie: Geef aan wanneer en hoe je AI hebt gebruikt in je scriptie. Noem dit bijvoorbeeld in je methodologie.

Originaliteit: Laat AI je niet vervangen. Zorg dat de inhoud en interpretatie altijd van jou zelf komt, neem niet klakkeloos teksten over.

Controle: Lees en controleer altijd de informatie die AI geeft. Baseer je conclusies nooit blind op AI-output, dit kan tot fouten leiden.

Privacy: Geef nooit persoonlijke gegevens of vertrouwelijke informatie aan AI-tools. Deze data kan elders terecht komen.

Bewustzijn van richtlijnen: Bekijk het AI-beleid van jouw opleiding of universiteit en pas je gebruik daarop aan.

Welke AI-tools zijn geschikt?

ChatGPT	Brainstormen, herschrijven, samenvatten	Open vragen, prompt-based
Grammarly	Taalcorrectie, stijlaanpassing	In-line verbetering
EndNote	Referentiebeheer	Bronnen invoeren/structureren
Notion AI	Notities en AI-aangevulde structuren	Taken, outlines, planning
ResearchRabbit	Bronnen en artikelen vinden	Literatuuronderzoek

7

Hoe gebruik je de juiste
tool op een slimme
manier?

Hoe kies je de juiste tool?

Kies de juiste AI-tool voor elk onderdeel van je scriptie

Stel jezelf drie vragen:

- Wat wil ik bereiken (bijvoorbeeld stijl verbeteren, structuur aanbrengen, literatuur vinden)?
- In welke fase zit ik (oriëntatie, schrijven, revisie)?
- Welke tools sluiten aan bij mijn software en vaardigheden?

Probeer vervolgens meerdere tools uit en combineer het gebruik van diverse tools voor het beste resultaat.

Praktische tips voor slim gebruik van AI-tools:

- Begin met concrete vragen: Hoe specifieker je prompt, hoe beter de output.
- Vraag om alternatieven: "Kun je dit op drie manieren formuleren?" Vervolgens kun je het beste resultaat als input gebruiken voor je scriptie.
- Gebruik AI als klankbord: AI kan je, mits je het goed gebruikt, enorm ondersteunen. Zie het echter niet als bron van waarheid.
- Check alles dus op inhoud en stijl: AI is niet jouw eindredacteur, dat ben je zelf.
- Wees kritisch op bias: AI leert van bestaande data, en dus ook van bestaande vooroordelen.

Studenten aan het woord

"Ik gebruikte ChatGPT voor een brainstorm over de opbouw van mijn hoofdstukken. Het hielp me nadenken over volgorde, maar ik heb zelf de inhoud bepaald."

Lisa - Bachelor Geschiedenis

"Grammarly hielp me om mijn Engelse scriptie duidelijker te maken. De passieve zinnen waren snel opgespoord."

Dylan - HBO Bedrijfskunde

"Met ResearchRabbit vond ik sneller relevante literatuur."

Sophie - Master Sociologie

Conclusie

AI biedt jou als student enorme kansen bij het schrijven van je scriptie. Door AI slim in te zetten, kun je het scriptieproces versnellen, beter overzicht houden en de kwaliteit van je tekst verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan hulp bij het ordenen van je gedachten, inspiratie voor het formuleren van vragen of ondersteuning bij het aanscherpen van je argumentatie. Maar dat werkt alleen als je AI bewust, slim en verantwoord gebruikt.

Gebruik AI als hulpmiddel – niet als vervanger van je eigen werk.

Blijf kritisch, wees transparant over je gebruik en herschrijf altijd in je eigen woorden. Alleen dan blijf je eigenaar van je eigen werk en voorkom je problemen, zoals beschuldigingen van plagiaat of gebruik van verkeerde informatie.

Zet vol zelfvertrouwen jouw volgende stap, met Studielab.

Waar AI tekortschiet, maakt menselijke begeleiding het verschil.

De begeleiders van Studielab helpen je precies daar waar AI tekortschiet: bij het begrijpen van academische eisen en het behouden van je eigen sterke, kritische analyse en creativiteit in wat je schrijft. Zij ondersteunen je niet alleen bij de inhoud, maar desgewenst ook bij het verantwoord inzetten van AI. Zodat je leert wáár het je helpt, en waar je zelf aan het stuur moet blijven.

Meer weten of hulp nodig bij je scriptie?

Bezoek www.studielab.nl voor persoonlijke begeleiding bij het schrijven van je scriptie – met of zonder AI.